

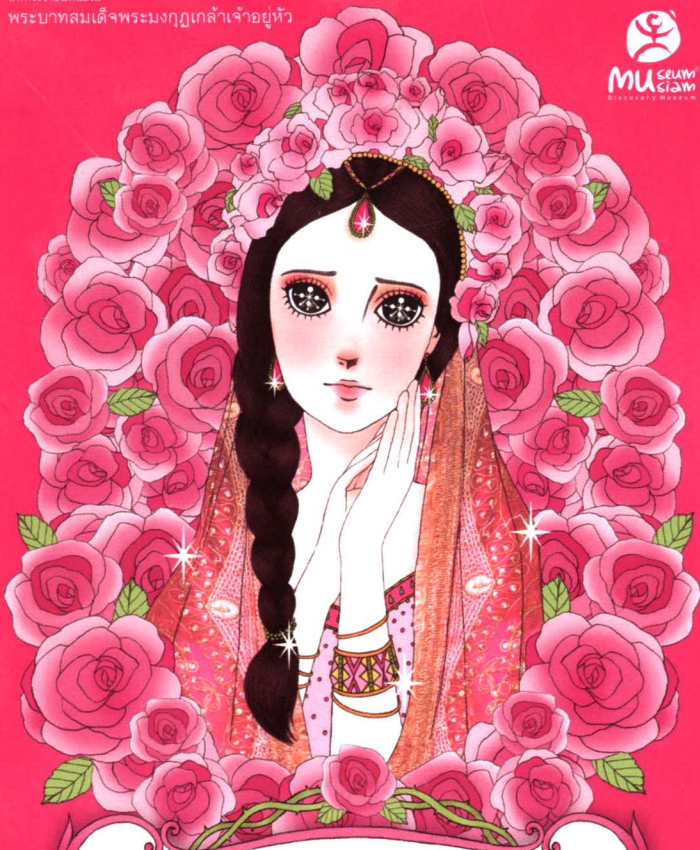
บทพระราชนิพนธ์ใน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

Presented by

MUSEUM Siam
Discovery Museum

พิพิธพาเพลิน ตอน

มัทนะพาธา

มีทษะพาท

เป็นบทประพันธ์ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2466
โดยลักษณะคำประพันธ์เป็นการใช้ร้อยแก้ว
กาพย์ และฉันท์ ชนิดต่างๆ
เช่น กาพย์ยานี 11, กาพย์ฉับ 16,
กาพย์สุรางคนางค์ 28, อินทวิเชียรฉันท์ 11,
อินทรวงศ์ฉันท์ 12, ฤชงคประยาตฉันท์ 12 ฯลฯ
ซึ่งการใช้ลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายชนิด
เพื่อให้เหมาะสมต่อเรื่องราวที่ดำเนินในตอนนั้น
เช่น ตอนใดดำเนินเรื่องราวเร็วก็ใช้ร้อยแก้ว
ถ้าตอนใดผู้ประพันธ์ต้องการให้จังหวะเสียงและ
ความคล้องจองก็ใช้กาพย์ และตอนใดต้องการให้เน้น
อารมณ์มากก็ใช้ฉันท์ในลักษณะคำประพันธ์

เรื่องย่อ

เป็นเรื่องราวของการกำเนิดดอกกุหลาบ
มาจากโศกนาฏกรรมของความรักระหว่าง
นางฟ้ามัทนา กับ สุธេษณ์เทพบุตร และ ท้าวชัยเสน

สุθέษณ์เทพบุตรหลงรักนางฟ้ามัทนา แต่นางฟ้ามัทนาไม่รับรัก
สุθέษณ์จึงสาปให้นางลงมากเกิดเป็นดอกกุหลาบในโลกมนุษย์
แต่จะสามารถกลายร่างเป็นคนได้ในชั่วเวลา 1 วัน 1 คืน
เฉพาะวันพระจันทร์เต็มดวงของแต่ละเดือน
และถ้าหากนางมีความรักเมื่อใด
นางจะไม่ต้องคืนร่างเป็นต้นกุหลาบอีก
แต่นางจะได้รับความทุกข์ทรมานเพราะความรักจนไม่สามารถ
ทนอยู่บนโลกมนุษย์ได้ จนต้องมาอ่อนวอนขอร้องสุθέษณ์
เพื่อขอกลับคืนสวรรค์

เมื่อมัทนาลงมาบนโลกมนุษย์ได้พบกับท้าวชัยเสน
ความรักก็ได้บังเกิดขึ้น แต่ความรักครั้งนี้ก็เป็นไปตามคำสาป
ทำให้นางเสียใจจนอ่อนวอนขอกลับไปยังสวรรค์อีกครั้ง
สุθέษณ์ยินยอมให้อ่อนวอนรับรักแต่นางปฏิเสธจึงโกรธและ
สาปให้นางเป็นดอกกุหลาบไปตลอดกาล
มีอาจกลายร่างเป็นมนุษย์ได้อีกต่อไป

9 สิงหาคม 2556

เวลา 14.00 น. และ 17.00 น. (2 รอบ)

เวิร์คชอป: แต่งมวลงูปผาเป็นห่อบุหงาสด
ค่าใช้จ่าย: 80 บาท | ระยะเวลา: 2 ชั่วโมง
จำนวนที่นั่ง: 25 คน/รอบ

เวลา 19.00 น.

ละคร: Just Love...มัทนะพาธา
กำกับ/แสดงละคร: กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลญ
ค่าเข้าชม: ฟรี | ระยะเวลา: 1 ชั่วโมง

10 สิงหาคม 2556

เวลา 14.00 น. และ 17.00 น. (2 รอบ)

เวิร์คชอป: กลิ่นจริงน้ำปรุงดอกกุหลาบ
ค่าใช้จ่าย: 80 บาท | ระยะเวลา: 2 ชั่วโมง
จำนวนที่นั่ง: 25 คน/รอบ

เวลา 19.00 น.

ละคร: Just Love...มัทนะพาธา
กำกับ/แสดงละคร: กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลัย
ค่าเข้าชม: ฟรี | ความยาว: 1 ชั่วโมง

11 สิงหาคม 2556

เวลา 14.00 น. และ 17.00 น. (2 รอบ)

เวิร์คชอป: มัดห่อดอกไม้สไตล์หวานทรูเป็นนุก่
ค่าใช้จ่าย: 80 บาท | ระยะเวลา: 2 ชั่วโมง
จำนวนที่นั่ง: 25 คน/รอบ

เวลา 19.00 น.

ละคร: Just Love...มีทักษะพาธา
กำกับ/แสดงละคร: กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลัย
ค่าเข้าชม: ฟรี | ความยาว: 1 ชั่วโมง

17 สิงหาคม 2556

เวลา 10.30 น. และ 14.00 น. (2 รอบ)

เวิร์คชอป: เหนียวนุ่มหนึบกับขนมชั้นสีสวย
ค่าใช้จ่าย: 80 บาท | ระยะเวลา: 2 ชั่วโมง 30 นาที
จำนวนที่นั่ง: 25 คน/รอบ

18 สิงหาคม 2556

เวลา 10.30 น. และ 14.00 น. (2 รอบ)

เวิร์คชอป: ของว่างไทยรูปสวย “ซุ้ม่วง” ดวงกุหลาบ
ค่าใช้จ่าย: 80 บาท | ระยะเวลา: 2 ชั่วโมง 30 นาที
จำนวนที่นั่ง: 25 คน/รอบ

บทประพันธ์ตอนที่คนรู้จัก

อ้ออรุณแอร่มระเรื่อรุจี

ประดุมโนภิรมระดี

แสงอรุณวิโรจน์นภาประจักษ์

แฉล้มเฉลาและโคภินัก

หญิงและชาย ณ ยามระดีอุทัย

สว่าง ณ กลางกมลละไม

แสงอุษาสกาวพะพราว ณ สรรค์

ก็เหมือนระดีวิสุทธิอัน

อ้ออนงคะเชิญดำเนินสนิท

ณ ข้างดนูประดุมสุมิตร

ไปกระทั้ง ณ ฝั่งอุทกอะจิริธาร

และเปล่งพะจิ้นสัจจะการ

ต่อพระพักตร์สุราภิรัชชะอัน

เสด็จสถิต ณ เขตอะริณ-

ว่าตะนุและน้องจะเคียงคระไล

และครองตลอด ณ आयุชชัย บคลาดคลา!

ณ แรกรัก!

นะฉันใด,

ก็ฉันนั้น;

สว่างจิต!

มโนมาน,

ประกาศหมั้น,

ยะนี้ไซ้,

(อิทธิสະ, 20.)

—
การแสดงละคร

—
โดย

กลุ่มละครเพื่อการเรียนรู้บางพลัย

หญิง มนุษย์กับกลิ่นหอม

การดมกลิ่น

เป็นประสาทสัมผัสที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อจิตใจมนุษย์
กล่าวกันว่า กลิ่นสามารถควบคุมอารมณ์ของมนุษย์ให้แปร
เปลี่ยนได้รวดเร็วฉับพลัน บางกลิ่นให้ความรู้สึกผ่อนคลาย
สงบ สะอาด พอใจ เป็นสุข และบางกลิ่นอาจก่อความ
ให้ผลตรงกันข้ามแบบสุดขีด

ความหอม จึงเป็นกลิ่นที่มนุษย์อยากสัมผัสและปรารถนา
จะครอบครองกลิ่นเหล่านั้นไว้ตราบนานเท่านาน
ทำให้เกิดการค้นพบสรรพศาสตร์แห่งการเก็บรักษา
ปรุงแต่งกลิ่นมากมาย

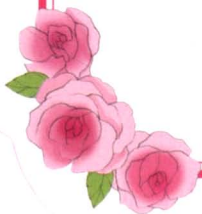
กลิ่นหอมมาจากไหน?

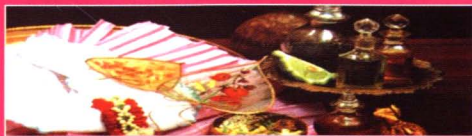
ที่มาของกลิ่นและความหอม
ที่มนุษย์ค้นพบส่วนใหญ่ได้มาจากธรรมชาติ
โดยเฉพาะดอกไม้มากมายหลายชนิดที่มีคุณสมบัติรูปสวย
รวยกลิ่น ซึ่งปลูกได้ดีในแถบพื้นที่ร้อนชื้น ได้แก่ มะลิ
กล้วยไม้ กุหลาบ พิกุล จำปี กระดังงา ลำเจียก ดอกบัว
จันทร์กระพ้อ ฯลฯ

ส่วนพืชพรรณพิเศษที่มีกลิ่นหอมในตัวเอง
สามารถนำส่วนต่างๆ มาใช้ประโยชน์ในการสกัดกลิ่นได้
เช่น ไม้กฤษณา มะกรูด มะนาว แก่นจันทร์เทศ
เกาชะลูด ใบเตย เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบของเครื่องหอมที่ได้จากสัตว์
ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง อาทิ อำพันจากมูลปลาวาฬ
ต่อมน้ำมันในตัวบีเวอร์ ต่อมนไก่อ้วยวะเพศชนิดเช็ดตัวผู้
ปัจจุบันจึงมีผู้นิยมกลิ่นหอมสังเคราะห์เลียนแบบ
กลิ่นธรรมชาติที่ปรุงแต่งจากสารเคมี

เครื่องหอมในสังคมไทย

“ของที่ จะฝากมาให้คอนสตันติน ฟอลคอนนั้น
จะเป็นสุราเมืองเปอร์เซีย 2-3 หีบ น้ำดอกไม้เทศ
ผลไม้เมืองเปอร์เซีย”

ข้อความในจดหมายของพ่อค้าฝรั่งเศส
ที่ระบุถึงน้ำดอกไม้เทศ (น้ำกุหลาบ) จากเปอร์เซีย
เป็นของฝากให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ในสมัยอยุธยา
นับเป็นร่องรอยเกี่ยวกับเครื่องหอมที่เก่าแก่ที่สุดที่ปรากฏ

ต่อมาช่วงต้นรัตนโกสินทร์เจ้านายในวังนิยมนำเครื่องหอม
มาใช้อบรำผ้าถุงหมักให้มีกลิ่นหอม
และใช้น้ำอบประพรมกาย

จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 มีการติดต่อกับประเทศยุโรป
และเริ่มสั่งนำเข้าแอลกอฮอล์จึงเริ่มพัฒนาทำน้ำหอม
น้ำปรุงอบ รำ ปรุง สตรีจริงกลิ่นแบบไทยๆ

กรรมวิธีโบราณที่ชาววังใช้ในการทำเครื่องหอม
สามารถทำได้หลายวิธี

• อบ

อบให้กลิ่นติดด้วยควันเทียนอบ

(ทำจากขี้ผึ้งผสมผงเครื่องหอมพันกับไส้เทียน)

ในภาชนะที่ปิดมิดชิดหลายครั้งเพื่อให้กลิ่นติด

มักใช้น้ำให้มิกกลิ่นหอม เช่น น้ำอบ น้ำกะทิใส่ขมิ้นหวาน

• ร้า อบให้กลิ่นติดด้วยควันเผาเครื่องหอม
(ยางไม้ กำยาน พิมเสน ชะลูด)
ในภาชนะที่ปิดมิดชิด และทำซ้ำหลายครั้ง
เพื่อให้กลิ่นติดทนนาน เช่น แป้งร้า

• ประง

นำน้ำลอยดอกไม้และหัวน้ำมัน
จากดอกไม้กลิ่นหอมหลายชนิดมาผสมเข้ากับแอลกอฮอล์
ให้เป็นเนื้อเดียวกัน

การจัดดอกไม้

เป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน
ซึ่งดอกไม้เป็นสิ่งที่ให้ความสดชื่น เจริญตาเจริญใจ
 อีกทั้งส่งกลิ่นหอม พร้อมสีสวยสดแก่ผู้พบเห็น
 จึงได้นำดอกไม้และใบไม้ชนิดต่างๆ มาจัดเป็นรูปทรงโดย
อาศัยหลักทางศิลปะเป็นองค์ประกอบ
 เพื่อให้การจัดดอกไม้มีรูปทรงที่สวยงาม
 การจัดดอกไม้ให้มีความสวยงามนั้น
 ขึ้นอยู่กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะและประสบการณ์
 ของผู้จัดเป็นสำคัญและเพื่อให้เกิดความสวยงามมากยิ่งขึ้น
 ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของงาน สถานที่
 ระยะเวลา และขนาดของภาชนะอีกด้วย

ขนมไทย

เป็นหัตถกรรมความอร่อยที่มีมาตั้งแต่อดีต
ทำให้เกิดภูมิปัญญาไทยที่หลากหลาย
ทั้งวิถีชีวิตประเพณี
วัฒนธรรมที่สามารถนำวัสดุมืออยู่ในท้องถิ่น
มาปรุงแต่งเป็นของหวานได้หลายชนิดและมีเสน่ห์
แสดงให้เห็นถึงความละเอียดอ่อนประณีต
วิจิตรบรรจงในรูปลักษณ์ ตั้งแต่วัตถุดิบที่ใช้
วิธีการทำที่กลมกลืน ความพิถีพิถัน
สีที่ให้ความสวยงาม มีกลิ่นหอม
รสชาติของขนมที่ละเมียดละไม
ชวนให้รับประทาน แสดงให้เห็นว่า
คนไทยเป็นคนใจเย็น รักสงบ มีฝีมือเชิงศิลปะ

คำว่า "ขนม" มาจากคำสองคำ
ที่มาผสมกันคือ "ข้าวหนม"
และ "ข้าวหนม" คือ ข้าวผสมน้ำอ้อย น้ำตาล
โดยอนุโลมคำว่า หนม แปลว่า หวาน

ข้าวหนม ก็แปลว่า ข้าวหวาน
เรียกสั้นๆ เร็วๆ ก็กลายเป็น ขนมไป

ส่วนที่ว่ามาจากข้าวหนม (ข้าวเคล้านม)
นั้นดูจะเป็นตำนานแขกโบราณ อย่างข้าวมธุปายาส

(ที่นางสุชาดาทำถวายพระพุทธเจ้าเมื่อตอนตรัสรู้
ก็ว่าเป็นข้าวหุงกับนม)

ตามประวัติศาสตร์ไทยมีหลักฐานตอนหนึ่งว่า
มีการจารึกชื่อขนมในแท่งศิลาจารึก ขนมที่ปรากฏคือ
“ไข่กบ นกปล่อย บัวลอย อ้ายตื้อ”

ไข่กบ คือ เม็ดแมงลัก, นกปล่อย คือ ลอดช่อง,
บัวลอย คือ ข้าวตอก, อ้ายตื้อ คือ ข้าวเหนียว
ขนมทั้งสี่กินคู่กับ “น้ำกะทิ” โดยใช้ถ้วยใส่ขนม ซึ่งเราเรียก
การเลี้ยงขนม 4 อย่างนี้ว่า “ประเพณี 4 ถ้วย”

ขนมประเภทที่ใช้ข้าว (แป้ง) น้ำตาล มะพร้าว
มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยาตอนต้น
เพราะมีการติดต่อกับต่างประเทศ

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีท่านผู้หญิง
ของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์บรรดาศักดิ์ “ท้าวทองกีบม้า”
ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมชาวพนักงานของหวาน
ได้ประดิษฐ์คิดค้นขนมตระกูลทองเพราะมีไข่มผสม
คือ ทองหยีบ ทองหยอด ทองพลุ ฝอยทอง
ทองโปร่ง เป็นต้น

บทพระราชนิพนธ์ใน
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิพิธพาเพลิน ตอน

มัทนะพาธา

รอบการแสดง :

วันที่ 9-11 ส.ค. 56

เวลา 19.00 น. (วันละ 1 รอบ)

ชมฟรี

Workshop :

บุหงาสด , น้ำปรุงดอกกุหลาบ , จัดช่อดอกไม้ , ขนมหั่นดอกไม้ , ขนมห่อม่วง

วันที่ 9-11 และ 17-18 ส.ค. 56 (ค่าใช้จ่ายกิจกรรมละ 80 บาท)

สำรองที่นั่ง / รายละเอียดเพิ่มเติม 02-225-2777 ต่อ 414, 415

สำนักนายกรัฐมนตรี

okmd

www.museumsiam.org | [f](https://www.facebook.com/museumsiamfan) museumsiamfan